

Az Acta Historica új kötetei

Most jelent meg a József Attila Tudományegyetem közép-kori magyar és egyetemes történeti tanszékének kiadásában az *Acta Historica* XVII. és XVIII. kötete.

Az egyetemes történeti füzet dr. Wittman Tibornak, a tanszék professzorának spanyol nyelven írt tanulmányát és dr. Varga Ilona adjunktusnak az orosz hivatalrendszerrel szóló dolgozatát közli.

Wittman Tibor *Észrevételek a dohány vereségéről az Antillákon (XVII–XVIII. század)* című munkájának fő célja a Karib-térség összehasonlító gazdaságtörténetének megalapozása. Ennek érdekében vizsgálta meg a XVIII. századi kubai dohánytermelés szerkezetét, amely úgy látszott, hogy lehetőséget ad a rabszolgamunkával termelő latifundiumokkal szemben a kisparaszti gazdaságok előterbe kerüléséhez. Ebben az időben dőlt el ugyanis a cu-

kormonokultúra uralma és a rabszolga munkaszervezet előbbősége, és vált a kubai társadalom lényegében azzá, amivé felszabadulásáig volt. A tanulmány bírálja a kubai történettudományt, mely nyugat-európai kategóriákkal vizsgálja az Antillák térségét, jöllehet szerencsésebb lenne dél-amerikai vonatkozásban a kelet-európai népekkel való összehasonlítás. A spanyolok és Dél-Amerika történetének XVI–XIX. századi összehasonlító kutatása egyébként a tanszék távlati perspektívája is, melynek egyik állomása Wittman Tibor tanulmánya. Anyagát az 1964-es kubai útja során havannai levéltárakból szerezte. Munkája a *Századokban* magyarul is meg fog jelenni.

Varga Ilona hivaltörténeti dolgozatának címe: *A prikázkok az orosz és szovjet történeti irodalomban. Ő a szovjet levéltáraknak az orosz központosított állam hivatali szervezetével foglalkozó irodalom- és dokumentumkiadványainak tömegéből ad tájékoztatót. Oroszországban ugyanis kialakult I. Péter korára az abszolutizmus, anélkül, hogy lényegében komoly szereppel rendelkező polgárság lett volna. Milyenek lehettek tehát ennek az abszolutizmusnak az előzményei? Erre ad választ a XV. század végétől I. Péterig széles körben kialakuló, zömmel az arisztokrácia vezetése alatt álló hivatalrendszernek felvázolásával. Megmutatja, hogyan bontakozik ki az orosz abszolutizmus a prikázkok szerepének tükrében, elemzi azok helyét, funkcióját a közpon-*

tosított államszervezet kialakulásáig.

A közép-kori magyar történeti tanszék kiadványa dr. Kristó Gyulának, a tanszék fiatal tanársegédének tanulmányát közli: *Megjegyzések az ún. „pogánylázadások” kora történetéhez* címmel. A dolgozat egy hosszabb kutatómunka részeként a XI. század első felét próbálja új beállításba helyezni. Legnagyobb pozitívuma, hogy egyáltalán hozzá mer nyúlni a magyar államszervezet problémájához, mely már csaknem nyugvópont felé tartott. Az államszervezés gigantikus munkáját évszázados folyamataknak véve kitolja azt egészen a XI. század közepéig, s a teljes forrásanyagra támaszkodva két egészen újszerű megállapítást is tesz. Az egyik az, hogy a Vatafélm század lecsendesítését az államszervező harcoktól itéli meg, a másik pedig az 1061-es mozgalom jellegének tisztázása. Ez ugyanis az eddigi felfogások szerint Vatafiának, Jánosnak a vezetésével végbement mozgalom volt. Kristó Gyula bebizonyítja, hogy ez a Janusnak nevezett egyén nem volt vezetője a mozgalomnak, és nem lehet szó egy 1046-os lázadáshoz hasonló felkelésről sem, annál inkább, mivel a mozgalom Székesfehérvár környékére terjedt ki, ahol már nincsenek ebben az időben pogányok. Így az 1060–61-es lázadást osztályharcnak minősíti, a király által összehívott tömegek első spon-tán megnyilatkozásának – az első magyar osztályharcnak. Munkája valószínűleg érdekes vitát vált majd ki.

Nikolényi István

Jetunió eti parkja

állítja elő. Ez a víz egyre inkább technológiai nyersanyaggá válik.

A tervezet előírja továbbá a Bajkál-környéki termelőerők minden eszközzel való fejlesztését, ugyanakkor biztosítja a tő egyedülálló természetvilágának teljes megőrzését.

A Bajkál-környéki nemzetpark létrehozásának két változata van; egy 13 000 és egy 40 000 négyzetkilométernyi területre kiterjedő változat.

A nemzeti park területén kempingek, motelek, panziók építését irányozzák elő. amelyek évente 500 000 turistát fognak ellátni.